

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8. Vtrum vino consecrato possit liquidum admisceri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

SED CONTRA est, quòd fractio fit per diuisionē quanti: sed nullum quantum ibi diuiditur, nisi species sacramentales: quia neq; corpus Christi, quod est incorruptibile, neque substantia panis, quæ nō manet, * neque substantia uini, ergo species sacramentales franguntur.

Alias nō hē ly neq; substantia uini.

RESPON. Dicendum, quòd apud antiquos circa hoc multiplex fuit opinio. quidam enim dixerunt, quòd non erat in hoc sacramento fractio, secundum rei veritatem, sed solum secundum aspectum inuentium: sed hoc non potest stare: quia in hoc sacramento ueritatis sensus non decipitur circa ea, quorum iudicium ad ipsum p̄tinet, inter quæ est fractio, per quam ex uno fiunt multa: quæ quidem sunt sensibilia cōmunia, ut patet in lib. 1. de Anima. unde alij dixerunt, quòd erat quidē ibi uera fractio sine subiecto * existente: sed hoc etiā sensui contradicit: apparet enim in hoc sacramento aliquid quantum, prius unum existens, postea in multa partium, quòd quidem oportet esse subiectum fractionis. non autem potest dici, quòd ipsum corpus Christi uerum frangatur. primo quidem, quia est incorruptibile & impassibile: secūdo, quia est totum sub qualibet parte (ut supra habitū est) quòd quidem est contra rationem eius, quòd frangitur, unde relinquitur, quòd fractio sit sicut in subiecto in quantitate dimensua panis, sicut & alia accidentia. & sicut species sacramentales sunt sacramentum corporis Christi ueri, ita fractio huiusmodi specierum est sacramentum dominicæ passionis, quæ fuit in corpore Christi uero.

Lib. 2. text. 44. & 13. r. 2. Alias nō hē ly exillēte.

Q. 76. ar. 3.

Art. 2. huius quest. ad 3.

AD PRIMVM ergo dicendum, quòd sicut in speciebus sacramentalibus, remanet rarum & densum (ut supra dictum est) & ita etiam remanet ibi porositas, & per consequens frangibilitas.

AD SECVDVM dicendum, quòd densitatem sequitur duritia: & ideo ex quo in speciebus sacramentalibus remanet densitas, cōsequens est quòd remaneat ibi duritia, & per consequens sonabilitas.

AD TERTIVM dicendum, quòd illud, quòd manducatur in propria specie, ipsum & frangitur & masticatur in sua specie: corpus autem Christi non manducantur in sua specie: sed in specie sacramentali. unde & super illud Ioannis 6. Caro non prodest quicquam, dicit August. * hoc est intelligendum secundum illos, qui carnaliter intelligebant, carnem quippe sic intellexerunt, quomodo in caduere dilaniatur, aut in macello venditur: & ideo ipsum corpus Christi non frangitur, nisi secundū speciem sacramentalem. & hoc modo intelligenda est cōfessio Berengarij, ut fractio & attritio dentium referatur ad speciem sacramentalem, sub qua uere est corpus Christi.

Tract. 27. in Ioan. inter prin. & me. 10. g.

ARTICVLVS VI. I.

Utrum aliquis liquor possit uino consecrato commisceri.

DOCTAVM sic proceditur. Videtur quòd uino consecrato, non possit aliquis liquor misceri. omne enim quòd permiscetur alicui, recipit qualitatem ipsius: sed nullus liquor potest recipere qualitatem sacramentalium specierum: quia accidentia illa sunt sine subiecto, ut dictum est. * ergo uidetur, quòd nullus liquor possit permisceri speciebus sacramentalibus uini.

* Art. 1. huius quest.

¶ 2. Præter. Si aliquis liquor permisceatur illis speciebus, oportet quòd ex his fiat aliquid unum: sed non potest fieri aliquid unum, neque ex liquore

4. diff. 13. q. 1. art. 2. q. 6. & quolib. 10. ar. 3.

(qui est substantia) & speciebus sacramentalibus, quæ sunt accidentia: neque ex liquore & sanguine Christi, qui ratione suæ incorruptibilitatis, neque additionem recipit neque diminutionem. ergo nullus liquor potest admisceri uino consecrato.

¶ 3. Præter. Si aliquis liquor admisceatur uino consecrato, uidetur quòd etiam ipsum efficiatur consecratum: sicut aqua quæ admisceatur aquæ benedictæ, efficitur benedicta: sed uinum consecratum, est uere sanguis Christi: ergo etiam liquor permiscus esset sanguis Christi, & ita aliquid fieret sanguis Christi aliter, quam per consecrationē, quòd est inconueniens. nō ergo uino consecrato potest aliquis liquor permisceri.

¶ 4. Præter. Si duorum unum totaliter corrūpatur, non erit mistio, ut dicitur in primo * de Generatione: sed ad permissionem cuiuscumque liquoris, uidetur corrumpi species sacramentalis uini, ita quòd sub ea desinat esse sanguis Christi: tum, quia magnum & paruum sunt differentie quantitatis, & diuersificant ipsam, sicut album & nigrum, colorem: tum etiam, quia liquor permiscus, cum non habeat obstaculum, uidetur vndique diffundi per totum, & ita desinit ibi esse sanguis Christi, qui non est ibi simul cum alia substantia. non ergo aliquis liquor potest permisceri uino consecrato.

Lib. 2. text. 44. & 13. r. 2. Alias nō hē ly exillēte.

SED CONTRA est, quòd ad sensum patet, alium liquorem uino permisceri posse post consecrationem, sicut & ante.

RESPON. Dicendum, quòd istius questionis ueritas manifesta est ex præmissis. dictum est enim supra, quòd species in hoc sacramento remanentes, sicut adipiscuntur uirtute consecrationis modum essendi substantiæ, ita etiam consequuntur modū agendi & patiēdi: ut scilicet agere & pati possint, quicquid ageret uel pateretur substantia, si ibi præsens existeret. manifestum est autem, quòd si esset ibi substantia uini, liquor aliquis posset ei permisceri: huius tamen permissionis diuersus esset effectus, & secundum formam liquoris, & secundum quantitatem: si enim permisceretur aliquis liquor in tanta quantitate, quòd posset diffundi per totum uinum, totum fieret permiscum: quòd autem est commiscum ex duobus, neutrum miscibile est: sed utrumque transit in quoddam tertium ex his compositum, unde sequeretur, quòd uinum prius existens, non remaneret, sed si liquor permiscus esset alterius speciei (puta si permisceretur aqua) solueretur species uini, & esset liquor alterius speciei. si autem esset eiusdem speciei liquor adiunctus (puta si uinum permisceretur uino) remaneret quidē eadem species, sed non remaneret idem numero uinum, quòd declarat diuersitas accidentium: puta si unum uinum esset album, & aliud rubeum. Si uero liquor adiunctus esset tam parua quantitas, quòd non posset perfundi per totū, non fieret totum uinum permiscum, sed aliqua pars eius, quæ quidem non remaneret eadem numero propter permissionem extraneæ materie: remaneret tamē eadem species, non solum si paruus liquor permiscus esset eiusdem speciei, sed etiam si esset alterius speciei: quia gutta aqua multo uino permista, transit in speciem uini, ut dicitur in primo * de Generatione. manifestum est autem ex prædictis, quòd corpus & sanguis Christi remanet in hoc sacramento, quandiu illæ species manent eadem numero: consecratur enim hic panis, & hoc uinum. unde si fiat tanta permissio liquoris cuiuscumque, &

Art. 1. & 2. huius quest.

Lib. 2. text. 44. & 13. r. 2. Alias nō hē ly exillēte.

Lib. 2. text. 44. & 13. r. 2. Alias nō hē ly exillēte.

A QVÆSTIO LXXVIII.

¶ Super Questionis 78. Artic. primum.

De forma sacramenti Eucharistiæ, in sex articulos diuisa.

DEINDE cōsiderandum est de forma huius sacramenti.

Et circa hoc quaruntur sex.

¶ Primo, Quæ sit forma huius sacramenti.

¶ Secundo, Vtrū sit conueniēs forma cōsecrationis panis.

¶ Tertio, Vtrū sit conueniēs forma cōsecrationis sanguinis.

¶ Quarto, De uirtute utriusque formæ.

¶ Quinto, De ueritate locutionis.

¶ Sexto, De cōparatione unius formæ ad aliam.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum hæc sit forma huius sacramenti, si, hoc est corpus meum, & hic est calix sanguinis mei.

AD PRIMVM sic proceditur.

Vt q̄ hæc non sit forma huius sacri, hoc est corpus meū, & hic est calix sanguinis mei. Illa enim uerba uñr pertinere ad formam huius sacri, quib. Christus corpus suum & sanguinē consecrauit: sed Christus ante benedixit panem acceptum, & postea dixit, Accipite & comedite, hoc est corpus meū (ut hī Marthæi 26.) & similiter fecit de calice. ergo prædicta uerba non sunt forma huius sacri.

¶ 2 Præter Eusebius emissenus dicit, q̄ inuisibilis sacerdos uisibilis creaturas in suum corpus conuertit, dicens, Accipite, & comedite, hoc est corpus meū, ergo totum hoc uñr pertinere ad formam huius sacramenti. & eadem ratio est de uerbis pertinentibus ad sanguinem.

¶ 3 Præter. In forma baptismi exprimitur persona ministri & actus eius, cum dī, Ego te baptizo: sed in præmissis uerbis, nulla sit mentio de persona ministri, nec de actu eius. ergo nō est conueniens forma sacramenti.

¶ 4 Præter. Forma sacramenti sufficit ad perfectionem sacramenti: unde sacramentum baptismi quōque perfici potest solis uerbis formæ prolatis, omnibus alijs prætermisissis. si ergo prædicta uerba sunt forma huius sacramenti, uideretur q̄ aliquando posset hoc sacramentum perfici his solis uerbis prolatis, & omnibus alijs prætermisissis, quæ immissa dicuntur.

In rñsione ad quartum primi articuli specialiter notandū occurrit, q̄ Scotus in 8. dist. 4. in dubium ita uertit, qđ ambiguum relinquit, an sola uerba cōsecrationis prolata a sacerdote sufficiant hoc sacm, prætermisiss alijs, quæ in canone missæ continent, motus rōne in litera allata, q̄ uerba huius debet ex uerborū significare hoc esse corp⁹ Christi, alioquin nō significarent qđ efficiēt hoc sacm, sed prætermisiss alijs, hoc non significaret sed significaret hoc esse corpus sacerdotis ex uerborū licet ex intentione significaretur esse corpus Christi. Scito igit, dupliciter uerba hæc pferri a sacerdote, si recitauerit & significatiue Et si ad recitationē spectet, opinio sequit̄ Scotus ab auctore improbatā rōnabilis inuenitur, qm̄ non recitauerit hoc esse corpus Christi, nisi prærecitauerit Christum dixisse, hoc est corpus meū, & quod ad hoc, i. recitationis uim procedit rō adducta sed si uerba hæc significatiue solū cōsiderent, cū proferunt a sacerdote in psona Christi, ex hoc ipso, q̄ sacerdos dicit ea in psona Christi, significant hoc esse corpus Christi. Et cōparando hos duos modos proferendi adiuuicē, secundus p̄p̄o derat primo, p̄p̄ duo: tum, quia recitauerit uerba tenent materialiter, tum, quia recitauerit sacerdos, nō cōstitit in psona Christi, sed recitat Christum cōsistentē. In cōcilio autē Florent. sub Eugenio 1111. legitur hæc uerba, sacerdos in psona Christi in hoc ipso quod intendit cōficere sacramentum, sufficit ad exprimendum ex uerborum, hoc esse corpus Christi, dicendo in psona Christi, hoc est corp⁹ meum. Et hac ratione motorus est Auctor, ut patet in litera.

4. dist. 8. q. 5. art. 2. & 3.

Referent de conse. dist. c. quia corpus assumptum.

In arg. 1. p̄p̄ta.

pertingat ad totum uinum consecratum, & fiat permixtum, erit aliud numero, & non remanebit ibi sanguis Christi: si uero fiat tam parua alicuius liquoris adiunctio, quod non possit diffundi per totum, sed usque ad aliquam partem specierum, desinet esse sanguis Christi sub illa parte uini consecrati, remanebit tamen sub alia.

AD PRIMVM ergo dicendū, quod Innoc. III. dicit in quadam Decret. q̄ ipsa accidentia uinum appositum uidentur afficere: quia si aqua fuerit apposta, uini saporem assumit: contingit igitur accidentiā mutare subiectum, sicut & subiectum contingit accidentia permutare. cedit quippe natura, & uirtus supra cōsuetudinem operatur. hoc tamen non est sic intelligendum, quasi idem numero accidens, quod prius fuit in uino ante cōsecrationem, postmodum fiat in uino appposito: sed talis permutatio fit per actionem. nam accidentia uini remanentia, retinent actionem substantiæ secundum prædicta: & ita immutando, afficiunt liquorem appositum.

AD SECVDVM dicendum, quod liquor appositus uino consecrato, nullo modo miscetur substantiæ sanguinis Christi: miscetur tamen specibus sacramentalibus: ita tamen quod permissione facta, corrumpuntur prædictæ species, uel in toto, uel in parte, secundum modum quo supra dictum est, quod ex speciebus illis potest aliquid generari. & si quidem corrumpantur in toto, nulla iam remanet questio: quia iam totum erit uniforme. si autem corrumpantur in parte, erit quidem una dimensio secundum continuitatem quantitatis, nō tamen una secundum modum essendi: quia una pars eius erit sine subiecto, alia erit in subiecto: sicut si aliquod corpus constituatur ex duobus metallis, erit unum corpus secundum rationem quantitatis, non tamen unum secundum speciem naturæ.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Innoc. III. dicit in Decretali prædicta, si post cōsecrationem calicis aliud uinum mittatur in calicem, illud quidem non transit in sanguinem, neque sanguini commiscetur: sed accidentibus prioris uini commiscetur, corpori quod sub eis later, undique circumfunditur, non madidans circumfusum: quod quidem intelligendum est, quando non fit tanta permissio liquoris extranei, q̄ sanguis Christi designat esse sub toto: tunc enim dicitur undique circumfundi, non quia tangat sanguinem Christi, secundum eius proprias dimensiones, sed secundum dimensiones sacramentales, sub quib. continetur: nec est simile de aqua benedicta: quia illa benedictio nullam immutationem facit circa substantiā aquæ, sicut facit cōsecratio uini.

AD QVARTVM dicendum, quod quidam posuerunt, quod quantumcumque parua fiat extranei liquoris permissio, substantia sanguinis Christi desinit esse sub toto, & hoc ratione inducta: quæ tamen non cogit: quia magnum & paruum diuersificant quantitatem dimensionam, non quantum ad eius essentiam, sed quantum ad determinationem mensuræ. Similiter etiam liquor appositus, adeo potest esse paruus, quod sua paruitate impeditur, ne distendatur per totum, & non solis dimensionibus, quæ licet sint sine subiecto, tamen obstant alteri liquori, sicut & substantia, si ibi adesset secundum ea, quæ præmissa sunt.

De 116.

De 117.

De 118.

In dicitur.

In arg.